

The School as Learning Community (SLC) Implementation in Secondary Schools Based on Manabu Sato's Concept

Sasicha Chaisri¹, Prompilai Buasuwan² and Suchada Nanthachai³

¹Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University, Thailand

E-mail: Sasicha.chai@ku.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-8984-2003>

E-mail: e-mail: prompilai.b@ku.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1119-6083>

E-mail: feduypnc@ku.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-0359-8959>

Received 16/02/2025

Revised 11/04/2025

Accepted 12/05/2025

Abstract

Background and Aims: The School as Learning Community (SLC) concept views schools not merely as knowledge transmission centers but as living-learning ecosystems that create participatory learning spaces involving teachers, students, parents, and community members. This facilitates collaborative learning through exchange, creation, and knowledge enhancement. Singburi province presents an interesting case study for examining school development towards learning communities due to its diverse school sizes and continuous policy support for SLC implementation, coupled with strong social and cultural capital. This study aimed to 1) examine the implementation of SLC in secondary schools in Singburi Province and 2) compare the implementation of SLC across different school sizes.

Methodology: This quantitative research study examined a population comprising 410 administrators, teachers, and educational personnel from secondary schools in Singburi Province. The sample size was determined utilizing Taro Yamane's formula at a 95% confidence level, yielding 241 participants selected through simple random sampling methodology. The research instrument consisted of a two-part questionnaire: Part 1 comprised six demographic items in checklist format, while Part 2 contained 35 items employing a 5-point rating scale to assess the School as a Learning Community (SLC) implementation. The instrument underwent content validation by three experts, achieving an Item-Objective Congruence (IOC) index ranging from 0.67 to 1.00, and demonstrated high internal consistency reliability with a Cronbach's alpha coefficient of 0.99. Data analysis incorporated descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. Due to the non-normal distribution of data, the Kruskal-Wallis Test was employed to analyze differences across school sizes at the .05 significance level.

Results: The overall implementation of SLC in Singburi secondary schools was at a high level. The philosophy dimension showed the highest level of implementation, followed by the vision and activity system dimensions, respectively. When comparing school sizes using the Kruskal-Wallis test, no statistically significant differences were found at the 0.05 level, indicating that

school size did not significantly impact SLC implementation. Small schools demonstrated the highest implementation levels, followed by medium, large, and extra-large schools, respectively.

Conclusion: While the overall SLC implementation was at a high level, the comparison of SLC implementation across different school sizes revealed that school size did not significantly affect SLC implementation. Small schools showed advantages in implementing SLC, demonstrating the highest operational efficiency, particularly in participation and learning exchange dimensions. While extra-large schools exhibited strengths in teacher professional development, they faced greater limitations in community engagement compared to small schools.

Keywords: School as Learning Community; School Size; MANABU SATO

การเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิด ซาโต มานาบุ

ศศิชา ไชยศรี, พร้อมพิไล บัวสุวรรณ และสุชาดา นันทะไชย

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์: แนวคิดโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community) มองโรงเรียนไม่เพียงเป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้ แต่เป็นระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ที่มีชีวิต โดยสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การเรียนรู้จึงเป็นการแลกเปลี่ยน สร้างสรรค์ และต่อยอดความรู้ร่วมกัน จังหวัดสิงห์บุรีเป็นพื้นที่ที่น่าสนใจในการศึกษาการพัฒนาโรงเรียนสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีโรงเรียนหลากหลายขนาด มีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ 1. เพื่อศึกษาการเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่ง การเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี 2. เพื่อเปรียบเทียบโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรีตามขนาดของสถานศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย: การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีประชากรเป็นผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 410 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง 241 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานทั่วไปแบบตรวจสอบรายการจำนวน 6 ข้อ และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.99 การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้ Kruskal-Wallis Test ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างขนาดโรงเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เนื่องจากข้อมูลมีการแจกแจงไม่เป็นปกติ

ผลการวิจัย: การศึกษาผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. จากการวิเคราะห์การเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านปรัชญาของโรงเรียนมีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคือด้านวิสัยทัศน์ และด้านระบบกิจกรรม ตามลำดับ 2. เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดสถานศึกษาด้วยสถิติ Kruskal-Wallis Test พบว่าโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขนาดของโรงเรียนไม่ได้ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดย เมื่อพิจารณาการเป็นโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ตามลำดับ

สรุปผล: การเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการเปรียบเทียบโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรีตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า ขนาดสถานศึกษาไม่มีผลต่อการเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ผลการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กมีความได้เปรียบการเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีประสิทธิภาพในการดำเนินการมากที่สุด โดยเฉพาะในมิติการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใน

ขณะเดียวกัน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีจุดแข็งในการพัฒนาวิชาชีพครู แต่มีข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมกับชุมชนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

คำสำคัญ: การเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC); ขนาดสถานศึกษา; ซาโต มานาบุ

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 กำลังเผชิญกับคลื่นแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ซึ่งท้าทายแนวคิดและรูปแบบการเรียนรู้แบบดั้งเดิมอย่างสิ้นเชิง การเรียนรู้ในยุคปัจจุบันไม่อาจถูกจำกัดด้วยพรมแดนทางกายภาพอีกต่อไป การปฏิวัติดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและระบบเศรษฐกิจอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน Schleicher (2020, as cited in จิราเจต วิเศษดอนหวาย, 2565) กล่าวว่า “นักเรียนจะได้เป็นเจ้าของการเรียนรู้ ได้เข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ สิ่งที่ตนเองชอบ และความต้องการของตนเองมากขึ้น เพื่อสนับสนุนให้เป้าหมายของพวกเขาประสบความสำเร็จ พวกเขาจะปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ให้เป็นส่วนตัว แม้ว่าระบบรอบตัวจะยังไม่เป็นเช่นนั้นก็ตาม แต่แนวโน้มการศึกษาจะเปลี่ยนไปอย่างแน่นอน”

โลกปัจจุบันไม่ได้ต้องการเพียงแค่ผู้เรียนที่สามารถท่องจำความรู้ แต่ต้องการบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถวิเคราะห์ แก้ปัญหา และปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว Wagner (2008) ได้ระบุทักษะสำคัญ 7 ประการสำหรับอนาคต ได้แก่ 1. การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาถือเป็นรากฐานสำคัญ 2. ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น กลายเป็นหัวใจสำคัญในโลกที่มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับผู้อื่น 3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญของการพัฒนา การกล้าคิด กล้าทดลอง และยอมรับความล้มเหลว คือคุณลักษณะของผู้ที่สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสังคมและองค์กร 4. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เลือกช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม และเข้าใจบริบทของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม 5. การใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัลต้องมากกว่าการใช้งานพื้นฐาน แต่ต้องเข้าใจและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างมีวิจารณญาณ 6. การเรียนรู้ด้วยตนเองกลายเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ได้ 7. ความมีจริยธรรมและความรับผิดชอบเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่ง การมีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อการกระทำของตน คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และมีจิตสาธารณะ

ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากการถ่ายทอดความรู้แบบทิศทางเดียว ไปสู่การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีชีวิต Peter Senge (1990) นักทฤษฎีการจัดการชื่อดังได้เสนอแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ (The Fifth Discipline, 1990) แนวคิดหลักประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ คือการคิดอย่างเป็นระบบความชำนาญส่วนบุคคล การปรับเปลี่ยนรูปแบบความคิด การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม และการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ซึ่งมุ่งเน้นให้องค์กรสามารถเติบโตอย่างมีพลวัต โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทั้งระดับบุคคลและระดับองค์กร เป้าหมายสูงสุดคือการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ ผ่านการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพอย่างเป็นองค์รวม

การศึกษาเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญของการพัฒนามนุษย์และสังคม ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 นักการศึกษาชาวญี่ปุ่นคนสำคัญที่ได้ทุ่มเทความคิดและพลังในการปฏิรูปการศึกษาคือ ซาโต มานาบุ เกิดและเติบโตในประเทศญี่ปุ่น ด้วยประสบการณ์และการศึกษาอย่างลึกซึ้ง เขาได้พัฒนาแนวคิดที่ปฏิวัติวงการศึกษามุมมองอันน่าสนใจ ซาโตได้วิเคราะห์อย่างลึกซึ้งถึงปัญหาในระบบการศึกษาแบบดั้งเดิมที่เน้นการท่องจำและขาดการคิดวิเคราะห์

แนวคิดของ Sato (2562) เกี่ยวกับโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community) ซึ่งมองโรงเรียนไม่เพียงเป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้ แต่เป็นระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ที่มีชีวิตแก่นแท้ของแนวคิดนี้คือการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การเรียนรู้จึงไม่ใช่กระบวนการถ่ายทอดทางเดียว แต่เป็นการแลกเปลี่ยน สร้างสรรค์ และต่อยอดความรู้ร่วมกัน ชาวโตเชื่อว่าโรงเรียนควรมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ เริ่มจากการเรียนรู้ร่วมกัน ที่ทุกคนมีโอกาสแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ การสนับสนุนซึ่งกันและกัน สร้างวัฒนธรรมแห่งความเกื้อกูล เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเอง สร้างแรงจูงใจภายใน และมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมจะช่วยให้ทุกฝ่ายมีเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน การคิดอย่างเป็นระบบเป็นเครื่องมือสำคัญในการมองภาพรวมขององค์กร เข้าใจความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป้าหมายสูงสุดคือการสร้าง "มนุษย์แห่งการเรียนรู้" ที่มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถปรับตัว เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีจิตสำนึกต่อสังคม การนำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติต้องอาศัยความมุ่งมั่นของทุกฝ่าย การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร และการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง สรุปองค์ประกอบสำคัญของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) มี 3 องค์ประกอบ 1.วิสัยทัศน์โรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนที่ช่วยอบรมและให้ความรู้ และการมีส่วนร่วมระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา และชุมชน ในส่วนของครูคือโรงเรียนที่ให้การอบรมและการเรียนรู้ในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา ส่วนของผู้ปกครองและคนในชุมชน คือโรงเรียนที่ตนได้มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการปฏิรูปโรงเรียน การมีส่วนร่วมการส่วนต่าง ๆ เพื่อมุ่งเด็กทุกคนได้รับสิทธิในการเรียนรู้และคุณภาพสูงขึ้น และการเตรียมพร้อมสังคมสำหรับระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นภาระกิจส่วนรวมของโรงเรียนเกิดขึ้น 2.ปรัชญาของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ประการ 1. ปรัชญาการมีส่วนร่วม (Public Philosophy) การเปิดกว้างของห้องเรียนอยู่ในสภาพเปิดกว้าง คือ มีการนำเสนอชั้นเรียนแก่เพื่อนร่วมงานเพื่อได้แลกเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ และสังเกตนักเรียนในชั้นเรียน จะทำให้โรงเรียนกลายเป็นพื้นที่สำหรับส่วนรวม และมีการนำเสนอชั้นเรียนของตนเองต่อสาธารณะอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง 2. ปรัชญาของระบบประชาธิปไตย (Democracy Philosophy) โรงเรียนเป็นสถานที่ที่มีความเป็นประชาธิปไตย สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระภายใต้ความเสมอภาคและเท่าเทียมจะเป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิตร่วมกันกับผู้อื่นในอนาคต ต้องเชื่อมโยงระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ครูกับนักเรียน และครูกับครู จะต้องให้ความเคารพซึ่งกันและกัน สร้างความสัมพันธ์ในการรับฟังซึ่งกันและกัน 3. ปรัชญาความเป็นเลิศ (Excellent Philosophy) นักเรียนทุกคนมีสิทธิพัฒนาศักยภาพเพื่อก้าวสู่ความเป็นเลิศตามแนวทางของตัวเอง โดยครูตั้งประเด็นหรือหัวข้อที่สูงขึ้นเพื่อสร้างความท้าทายในชั้นเรียน ระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1.การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังในห้องเรียน (Collaborative Learning) 2.การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงานและชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Collegiality) การสร้างความสัมพันธ์แบบเรียนรู้ซึ่งกันและกันกับเพื่อนร่วมงานภายในโรงเรียนจากการประชุมหารือเรื่องชั้นเรียนทำให้การเติบโตของครูคือ การเติบโตในฐานะช่างฝีมือและการเติบโตในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการประชุมปรึกษาหารือเรื่องชั้นเรียนที่ครูได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันจากข้อเท็จจริงของการเรียนรู้ในห้องเรียน 3. การเข้าร่วมเรียนรู้ของผู้ปกครองและคนในชุมชนท้องถิ่น (Parental and Community Involvement) การเข้าร่วมวางแผนชั้นเรียนคือการที่ผู้ปกครองและคนชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมการปฏิรูปโรงเรียน ด้วยการวางแผนนโยบายเพื่อให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้พร้อมไปกับครูและนักเรียนเพื่อจัดการกับปัญหาที่ยากที่สุดที่โรงเรียนเพื่อเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนานักเรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันแบบร่วมมือรวมพลัง

จังหวัดสิงห์บุรีเป็นจังหวัดขนาดเล็กในภาคกลางของประเทศไทยมีพื้นที่ประมาณ 822.478 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 6 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภออินทร์บุรี อำเภอพรหมบุรี อำเภอท่าช้าง อำเภอบางระจัน และอำเภอด่านช้าง ด้านการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ยังมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งจังหวัดสิงห์บุรียังมีทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ประกอบกับการเป็นจังหวัดขนาดเล็กทำให้สามารถบริหารจัดการและประสานงานระหว่างโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จังหวัดสิงห์บุรี มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดจำนวน 12 โรงเรียน มีความหลากหลายของขนาดโรงเรียนครบทุกขนาด ทำให้สามารถศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานตามบริบทที่แตกต่างกันได้อย่างครอบคลุม ผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานว่า ขนาดของสถานศึกษามีผลต่อการเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาการเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิด ซาโต มานาบุ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศการพัฒนาโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ และแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนแต่ละขนาดเป็นเพื่อบูรณาการโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรีตามขนาดของสถานศึกษา

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) เป็นแนวคิดที่พัฒนาโดย ซาโต มานาบุ นักการศึกษาชาวญี่ปุ่น โดยมีพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการปฏิรูปโรงเรียนทั้งระบบ Sato (2562) ได้นำเสนอหลักการพื้นฐานของ SLC ว่าประกอบด้วยสามเสาหลักที่สำคัญ ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง (Professional Development) และ การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation)

การเรียนรู้ร่วมกันเป็นหัวใจสำคัญของ SLC โดยมุ่งเน้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ระหว่างครู และระหว่างโรงเรียนกับชุมชน Saito et al (2024); Educathai, 2565) หลักการทำงานแนวคิด SLC จะอยู่บนโจทย์ให้ห้องเรียนเป็นพื้นที่พัฒนาการเรียนรู้เป็นพื้นที่เปิดไม่มีใครเป็นเจ้าของเคารพการอยู่ร่วมกันรับฟังเสียงของทุกคน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและไม่ทอดทิ้งใครให้อยู่ลำพังในชั้นเรียน ทุกคนต้องได้รับการยอมรับ ซึ่งเชื่อว่าเด็กทุกคนมีความเก่ง มีสิทธิพัฒนาตามศักยภาพของตนเอง โดยครูต้องเข้าใจว่าเด็กทุกคนแตกต่างกัน มุ่งสู่ความเป็นเลิศที่ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันแต่จำเป็นต้องมองให้ไกล เพื่อพัฒนาศักยภาพแห่งการเรียนรู้ทั้งครูและนักเรียน”

SLC ประเทศญี่ปุ่นในฐานะที่เป็นต้นแบบ SLC ได้นำมาขบวนการ SLC ไปใช้ในโรงเรียน หลายแห่งทั่วประเทศ ญี่ปุ่น โดยนำมาพัฒนาภาวะผู้นำของครูใหญ่ ส่งเสริมทักษะความเป็นมืออาชีพ ในการสอนของครูในโรงเรียน

แก้ปัญหาให้นักเรียนมีพฤติกรรมก่อวินาศกรรมในโรงเรียน ทรงวุฒิ วิเปลี่ยน และคณะ (2566) การพัฒนาแนวคิด SLC ในประเทศจีนเริ่มต้นขึ้นในปี 1990 เมื่อนักวิจัยจากเซี่ยงไฮ้ได้ศึกษาและแปลเอกสารเกี่ยวกับ SLC จนนำไปสู่การตีพิมพ์ในปี 2003 เป็นหนังสือทฤษฎีทางวิชาการสำหรับครูนักวิจัย โดยเฉพาะหนังสือ "Silent Revolution" ที่ได้รับความนิยมอย่างมากในหมู่ครูจีน และถูกใช้เป็นต้นแบบนวัตกรรมการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 จนทำให้ SLC ได้รับการยอมรับว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปหลักสูตรและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศจีน

นอกจากนี้ Sato (2562) ยังได้อธิบายว่า การพัฒนา SLC ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงในสามระดับ ได้แก่ ระดับห้องเรียน ระดับวัฒนธรรมวิชาชีพ และระดับความสัมพันธ์กับชุมชน โดยในระดับห้องเรียน เน้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้ร่วมกัน ในระดับวัฒนธรรมวิชาชีพ เน้นการพัฒนาครูผ่านการศึกษาค้นคว้า (Lesson Study) และในระดับชุมชน เน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน สำคัญที่สุดได้เน้นย้ำว่า SLC ไม่ใช่เพียงโครงการหรือกิจกรรม แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมโรงเรียนทั้งระบบ โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผ่านการพัฒนาวิชาชีพครู และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

ซาโต มานาบุ ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาผ่านผลงานที่สำคัญหลายชิ้น โดยในหนังสือ "การปฏิรูปโรงเรียน: แนวคิดและการปฏิบัติ" (2562) ได้นำเสนอกรอบความคิดหลักในการปฏิรูปโรงเรียนทั้งระบบ โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงที่โครงสร้างและวัฒนธรรมของโรงเรียน ผ่านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องตามแนวคิดของซาโต มานาบุ ได้นำเสนอองค์ประกอบหลัก 3 ประการ

1. วิสัยทัศน์ของโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ โรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้สำหรับนักเรียน คือ โรงเรียนที่ช่วยอบรมและให้ความรู้ สำหรับบรรดาครู คือ โรงเรียนที่ให้การอบรมและการเรียนรู้ในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา สำหรับผู้ปกครองและคนในชุมชนท้องถิ่น คือ โรงเรียนที่ตนได้มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการปฏิรูปโรงเรียน

2. ปรัชญาของโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ จะต้องมีการฐานมาจากปรัชญา 3 ประการ ได้แก่

- 1) ปรัชญาสำหรับส่วนร่วม (Public Philosophy คือ การที่ห้องเรียนอยู่ในสภาพที่ต้องเปิดกว้าง โดยการทำใหโรงเรียนกลายเป็นพื้นที่สำหรับส่วนร่วม จำเป็นต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ในการอบรมนักเรียน พร้อมกับเพื่อนร่วมงานทั้งหมด ผ่านการนำเสนอชั้นเรียนของตนเองต่อสาธารณะอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

- 2) ปรัชญาของระบอบประชาธิปไตย (Democracy Philosophy) คือ “วิถีการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น (A Way of Associated Living)” โดยการสร้างความสัมพันธ์ในการรับฟังซึ่งกัน และกันระหว่างเด็กกับเด็ก เด็กกับครู และครูกับครู ก่อให้เกิดการสื่อสารในเชิงพหุจากปฏิสัมพันธ์จน กลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

- 3) ปรัชญาของความเป็นเลิศ (Excellence Philosophy) การนำทฤษฎีมาปฏิบัติจริงในชั้นเรียนและการเรียนรู้ สามารถรับมือต่อเงื่อนไขต่างๆ ได้อย่างดีที่สุด และให้ความสำคัญกับความสุภาพและความเป็นมิตร สอดคล้องกับคตินี้ที่ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาคือการหล่อหลอมของประเพณีที่จำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนจากปรัชญาของความเป็นเลิศ

3. ระบบกิจกรรมของโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ ระบบกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยโครงสร้างทั้งหมด 3 ส่วน

1) การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง (Collaborative learning) คือ แก่นของการเรียนรู้ที่เกิดจากการร่วมมือและการพูดจาปฏิสัมพันธ์กับทั้งตนเอง ผู้อื่น และกลุ่มเป้าหมาย คือการได้มีปฏิสัมพันธ์การค้นพบของวิชาการความรู้ โดยพื้นฐานมาจากทฤษฎีพื้นที่รอยต่อของพัฒนาการของไวโกตสกี (Vygotsky) นักจิตวิทยาชาวรัสเซียกับทฤษฎีการสื่อสารของดิวอี้ (Dewey) ซึ่งมีโครงสร้างการเรียนรู้เชิงของการพิจารณาตัวเองและการร่วมมือด้วยความกระตือรือร้น มีการนำทฤษฎีไปปฏิบัติจริงในเชิงของสังคมและวัฒนธรรมโดยใช้วิธีการสื่อสารแบบพูดจาปฏิสัมพันธ์ ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำที่ช่วยกระตุ้นและบังคับให้เกิดการเรียนรู้ในชั้นเรียนมากกว่าแบบบรรยายหน้าชั้นให้นักเรียนฟังเพียงอย่างเดียว

2) การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงาน (Collegiality) การสร้างความเป็นเพื่อนร่วมงานคือการสร้างโรงเรียนที่ทำให้ครูทุกคนเติบโตขึ้น ได้ในฐานะผู้เชี่ยวชาญการทำให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จนั้นครูทุกคนจึงต้องมีการนำเสนอชั้นเรียนแก่เพื่อนร่วมงานเราจำเป็นต้องให้ครูมีการสร้างความสัมพันธ์แบบเรียนรู้ซึ่งกันและกันกับเพื่อนร่วมงานภายในโรงเรียนจากการประชุมหารือเรื่องชั้นเรียน การเปิดห้องเรียน (Open classroom) ครูผู้สอนเปิดห้องเรียน ได้พัฒนาเรียนรู้ในเชิงความคิด ความรู้สึก อย่างต่อเนื่องผ่านการนำเสนอชั้นเรียนเกิดปฏิสัมพันธ์เรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งของตนเองและผู้อื่นเพื่อที่จะรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นครูผู้สังเกตห้องเรียนได้ฝึกการคิดอย่างลึกซึ้งจากคำตอบหรือว่าแบบฝึกหัดของนักเรียนผ่านการสังเกตการเปิดชั้นเรียนให้

ทั้งนี้การทำให้ระบบกิจกรรมเหล่านี้ทำหน้าที่ของมันได้อย่างเต็มประสิทธิภาพนั้นคือการสื่อสารพูดจาปฏิสัมพันธ์ (interactive communication) คือ การสร้างความสัมพันธ์ที่รับฟังซึ่งกันและกันทั้งในห้องเรียน ห้องพักครู รวมถึงระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่นความสัมพันธ์ที่รับฟังซึ่งกันและกันจะทำให้การสื่อสารพูดจาปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นอีกทั้งยังทำให้เด็กเด็กและครูเกิดการเรียนรู้จนสามารถสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ขึ้นมาได้ การรับฟังเสียงของผู้อื่นเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้และเป็นพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยที่จะเกิดขึ้นจากการสื่อสารแบบพูดจาปฏิสัมพันธ์

องค์ประกอบทั้งสามส่วนนี้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยวิสัยทัศน์เป็นเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ ปรัชญาเป็นความเชื่อพื้นฐานที่นำไปสู่การปฏิบัติ และระบบกิจกรรมเป็นแนวทางการดำเนินงานที่จะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ การพัฒนา SLC จึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทั้งสามองค์ประกอบนี้อย่างสมดุลและเชื่อมโยงกัน

การประยุกต์ใช้ School as Learning Community (SLC) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

แนวคิดการพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) มีการนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยพบว่ามีแนวทางการพัฒนาและปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญหลายประการ ดังจะได้นำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

สำหรับการประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย ทรงวุฒิ วิเปลิยน และคณะ (2566) ได้นำแนวคิด SLC กล่าวคือ ผู้บริหารใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์และรับฟังความคิดเห็นเพื่อปรับนโยบายให้เหมาะสม ครูใช้ออกแบบการเรียนการสอนตามความต้องการผู้เรียนและสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทุกฝ่าย นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและออกแบบการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างอิสระ และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนการสอนและแบ่งปันความรู้และทรัพยากรเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

นอกจากนี้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ พบปัจจัยสำคัญหลายประการ ประกอบด้วย การมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันของครู การจัดสรรเวลาและทรัพยากรที่เหมาะสม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก สอดคล้องกับแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ได้กำหนดไว้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การพัฒนาภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้สู่ผู้เรียน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

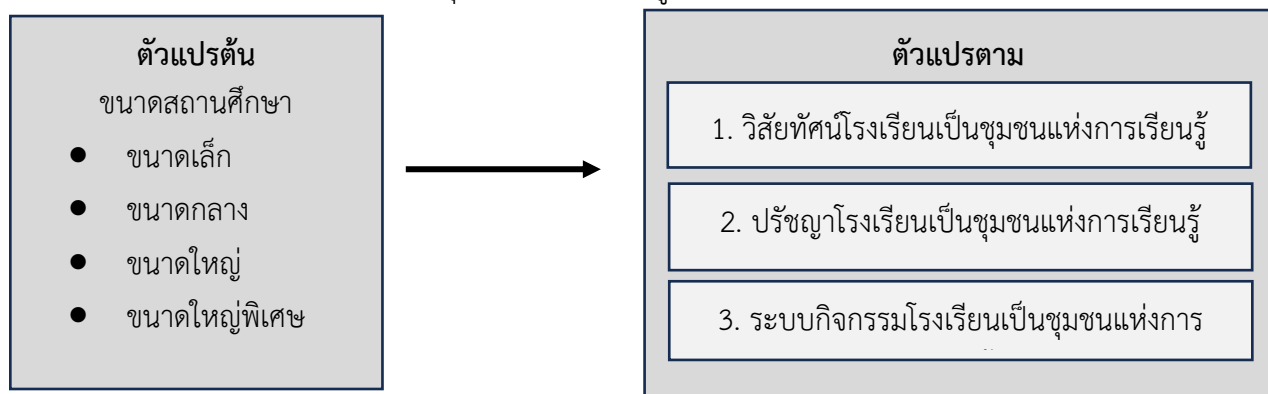
ในส่วนของการประยุกต์ใช้ในบริบทนานาชาติ Saito (2562) ได้ศึกษาการนำแนวคิด SLC ไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภูมิภาคเอเชีย พบประเด็นสำคัญว่า การปรับใช้ต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมและระบบการศึกษาของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานของครูจากการทำงานเดี่ยวสู่การทำงานแบบร่วมมือ สอดคล้องกับการศึกษาในประเทศสิงคโปร์ของ Lee และ Wong (2022) ที่พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง การจัดสรรเวลาสำหรับการพัฒนาวิชาชีพครู และการสร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เข้มแข็ง

นอกจากนี้ Kim และ Park (2024) ได้ศึกษาการนำ SLC ไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศเกาหลีใต้ พบการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสามระดับ ได้แก่ การพัฒนาวิชาชีพครู การปรับปรุงการเรียนการสอน และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ในขณะที่ Chen และ Wang (2023) พบว่าการประยุกต์ใช้ในประเทศจีนมีความท้าทายในการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ อันเนื่องมาจากระบบการศึกษาที่เน้นการแข่งขันและการสอบ

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการประยุกต์ใช้ SLC ในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทเฉพาะของแต่ละประเทศ การสนับสนุนจากผู้บริหาร การพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน และการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษากับองค์ประกอบของการเป็นโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 410 คน ข้อมูล ณ วันที่ 25 มิถุนายน 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งได้มาโดยการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากโปรแกรมสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมอยู่ที่ 200 คน ซึ่งผู้ศึกษาได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 241 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิด ซาโต มานาบุ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ 1.ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 การเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิด ซาโต มานาบุ จำนวน 35 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือโดยขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาและวัตถุประสงค์ (Index of item – objective congruence: IOC) เมื่อผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ได้ค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1.00 จากนั้นทำการหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (tryout) จากโรงเรียนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มประชากร จำนวน 39 คน ตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของอัลฟ่าของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ คือ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาทำหนังสือถึงผู้ตอบแบบสอบถามเพื่ออธิบายจุดมุ่งหมายและความสำคัญของการวิจัย พร้อมขอความอนุเคราะห์ร่วมมือตอบแบบสอบถามจำนวน 410 คน เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี 12 โรงเรียน
2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 241 คน จากโปรแกรมสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมอยู่ที่ 200 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์การเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี วิเคราะห์ข้อมูลของการเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบของการเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าระดับผลการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรีตามขนาดของสถานศึกษา ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ด้านปรัชญาของโรงเรียน และด้านระบบกิจกรรมของโรงเรียน โดยใช้การทดสอบ Kruskal-Wallis Test ในการวิเคราะห์ความแตกต่าง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เนื่องจากการเป็นการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป เนื่องจากการทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (Test of Normality) พบว่าข้อมูลมีการแจกแจงไม่เป็นปกติ จึงต้องเลือกใช้สถิติแบบไม่อิงพารามิเตอร์ (Non-parametric test) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์การเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี

การวิเคราะห์ข้อมูลของการเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบของการเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าระดับผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าระดับผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ (n = 241)

องค์ประกอบโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	SD	ระดับ
วิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้	4.40	0.464	มาก
ปรัชญาของโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้	4.44	0.416	มาก
ระบบกิจกรรมของโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้	4.38	0.431	มาก
ภาพรวมของโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้	4.41	0.437	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การเป็นโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, SD = 0.437) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก พบว่า ปรัชญาของโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.44$, SD = 0.416) รองลงมา วิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$, SD = 0.464) และระบบกิจกรรมของโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.38$, SD = 0.431)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรีตามขนาดของสถานศึกษา

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรีตามขนาดของสถานศึกษา ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ด้านปรัชญาของโรงเรียน และด้าน

ระบบกิจกรรมของโรงเรียน โดยใช้การทดสอบ Kruskal-Wallis ในการวิเคราะห์ความแตกต่าง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการเป็นโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ตามองค์ประกอบของการเป็นโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

(n=241)

องค์ประกอบของการ เป็นโรงเรียนที่เป็น ชุมชนแห่ง การเรียนรู้	ขนาดสถานศึกษา								Kruskal- Wallis	P>KW
	เล็ก		กลาง		ใหญ่		ใหญ่พิเศษ			
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
วิสัยทัศน์ของโรงเรียนฯ	4.59	0.375	4.47	0.435	4.39	0.449	4.27	0.511	7.127	0.0680
ปรัชญาของโรงเรียนฯ	4.73	0.360	4.48	0.391	4.39	0.432	4.40	0.415	8.034	0.0453
ระบบกิจกรรมของ โรงเรียนฯ	4.59	0.470	4.43	0.416	4.36	0.442	4.31	0.418	5.535	0.1366
ภาพรวมของโรงเรียนฯ	4.64	0.395	4.46	0.387	4.38	0.416	4.33	0.416	7.127	0.0680

*มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการเป็นโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ตามองค์ประกอบของการเป็นโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยใช้สถิติ Kruskal-Wallis Test พบว่าด้านวิสัยทัศน์ของโรงเรียนฯ ด้านระบบกิจกรรมของโรงเรียนฯ และในภาพรวมของโรงเรียนฯ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาการเป็นโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.64, SD = 0.395) รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือโรงเรียนขนาดกลาง ($\bar{X}$ = 4.46, SD = 0.387) โรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}$ = 4.38, SD = 0.416) และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ($\bar{X}$ = 4.33, SD = 0.416) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาด้านวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) กับขนาดสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59, SD = 0.375) รองลงมาโรงเรียนขนาดกลาง ($\bar{X}$ = 4.47, SD = 0.435) โรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}$ = 4.39, SD = 0.449) และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ($\bar{X}$ = 4.27, SD = 0.511) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาด้านของโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) กับขนาดสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.73, SD = 0.360) รองลงมาโรงเรียนขนาดกลาง ($\bar{X}$ = 4.48, SD = 0.391) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ($\bar{X}$ = 4.40, SD = 0.415) และ โรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}$ = 4.39, SD = 0.432) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาด้านระบบกิจกรรมของโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) กับขนาดสถานศึกษาพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กสูงที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59, SD = 0.470) รองลงมาโรงเรียนขนาดกลาง ($\bar{X}$ = 4.43, SD = 0.416) โรงเรียนขนาดใหญ่ ($\bar{X}$ = 4.36, SD = 0.442) และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ($\bar{X}$ = 4.31, SD = 0.418) ตามลำดับ

การอภิปรายผล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์การเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี

จากผลการวิเคราะห์การเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี ตามองค์ประกอบของการเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งด้านวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรีให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะประเด็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดของซาโต มานาบุ ที่เน้นการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจารณ์ พานิช (2563) ที่พบว่า การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ ครูยังมีการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันระหว่างครู บุคลากร และชุมชน

ด้านปรัชญาของโรงเรียนแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของรากฐานความคิดในการพัฒนาโรงเรียน โดยปรัชญาการมีส่วนร่วมมีจุดเด่นในเรื่องการส่งเสริมให้ครูได้เข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียนของเพื่อน ครูและการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การสอนร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของซาโต มานาบุ (Sato & Sato, 2021) ที่เน้นการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ส่วนปรัชญาของระบบประชาธิปไตยมีจุดเด่นในการสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษม วิจิโน (2563) ที่พบว่า การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของครูเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาตามแนวคิด SLC

ด้านระบบกิจกรรมของโรงเรียน พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังมีจุดเด่นในด้านทักษะของครูในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และการใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพล ธรรมมณี และคณะ (2553) ที่เน้นความสำคัญของการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือในชั้นเรียน ส่วนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพมีจุดเด่นในการสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนและการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2563) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนยังเป็นประเด็นที่ต้องพัฒนา

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรีตามขนาดของสถานศึกษา

ผลการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรีตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า แม้จะไม่มีมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขนาดสถานศึกษาไม่มีผลต่อการเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของนโยบายการจัดการศึกษาของจังหวัดสิงห์บุรี จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง (2566) ที่มุ่งเน้นความเสมอภาคและการลดความเหลื่อมล้ำ โดยสอดคล้องกับพันธกิจที่สำคัญขององค์กรในการสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ภายใต้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน นอกจากนี้ การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ช่วยให้โรงเรียนทุกขนาดสามารถยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับการนำนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ช่วยลดข้อจำกัดด้านทรัพยากรที่อาจแตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษา ระบบการบริหารจัดการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศภายใต้หลักธรรมาภิบาล ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนทุกขนาดสามารถพัฒนาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วม การ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยดังกล่าวข้างต้น จึงส่งผลให้ขนาดของสถานศึกษาไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากมีการวางนโยบายและระบบสนับสนุนที่เอื้อให้โรงเรียนทุกขนาดสามารถพัฒนาได้อย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาการเป็นโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เกี่ยวกับประสิทธิภาพของโรงเรียนในแต่ละขนาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็กที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในทุกองค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีองค์การขนาดเล็กของ Thompson (2021) ที่อธิบายถึงข้อได้เปรียบ 4 ประการ ได้แก่ ความคล่องตัวในการบริหาร การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ความใกล้ชิดระหว่างบุคลากร และความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง งานวิจัยของ Brown and Lee (2023) ได้เสริมมุมมองที่น่าสนใจ โดยระบุปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย ความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น และความสามารถในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับขนาดสถานศึกษา ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความซับซ้อนขององค์กร อุปสรรคในการสื่อสาร และการกระจายอำนาจที่ล่าช้า แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ของ Sato and Sato (2021) เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ซึ่งดูเหมือนจะท้าทายมากขึ้นในโรงเรียนขนาดใหญ่ ดังนั้นโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษจำเป็นในการพัฒนากลยุทธ์การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมถึงการลดความซับซ้อนทางโครงสร้างองค์กร

เมื่อพิจารณาวิสัยทัศน์โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ตามแนวคิด SLC ตามทฤษฎีของซาโต มานาบุ มุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีความใกล้เคียงกับอุดมการณ์ SLC มากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กแสดงให้เห็นความสามารถพิเศษในการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน การสื่อสารที่คล่องตัว และการมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด วิจารณ์ พานิช (2563) กล่าวว่า SLC คือ กระบวนการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษประสบความท้าทายในการสร้าง SLC เนื่องจากความซับซ้อนขององค์กร โครงสร้างการบริหารที่มีหลายชั้น และระบบการสื่อสารที่ยุงยาก ส่วนโรงเรียนขนาดกลางแสดงให้เห็นความ ผ่านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและการพัฒนาวิชาการ เกษม วิจิโน (2563) เน้นย้ำถึงความสำคัญของการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กรการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาผลเพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังนี้ การออกแบบระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน การลดความซับซ้อนในโครงสร้างองค์กร การพัฒนากลไกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

เมื่อพิจารณาด้านปรัชญาโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีความโดดเด่นในการนำปรัชญา SLC มาปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับ สุมาลี กาญจนชาติ (2564) ได้ศึกษา SLC เป็นกระบวนการสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบที่โรงเรียนขนาดเล็กมีความสามารถในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านของปรัชญาการมีส่วนร่วม งามอาจ นัยพัฒน์ (2563) ให้ความสำคัญของการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู โดยเฉพาะการสังเกตการสอนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งปรากฏชัดเจนในโรงเรียนขนาดเล็ก และปรัชญาระบอบประชาธิปไตยและความเป็นเลิศยังคงเป็นจุดแข็งของโรงเรียนขนาดเล็ก สุธีระ ประเสริฐสรรพ

(2562) ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสนับสนุนการพัฒนาตนเองของครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนในการออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนา SLC ต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ออกแบบระบบสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง แต่เป็นปรัชญาการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความเข้าใจ ความเชื่อใจ และความมุ่งมั่นจากทุกฝ่าย

เมื่อพิจารณาด้านระบบกิจกรรมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กปรากฏความโดดเด่นอย่างชัดเจนในการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์และการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ นักการศึกษาอย่าง Hord & Hager (2018) เคยชี้ให้เห็นว่าขนาดองค์กรมีผลกระทบโดยตรงต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ในด้านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ กลับพบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีความโดดเด่นโดยเฉพาะในการร่วมกันวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน และความหลากหลายของทรัพยากรในโรงเรียนขนาดใหญ่อาจเป็นข้อได้เปรียบในการสร้างชุมชนวิชาชีพ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนยังคงเป็นจุดแข็งของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่ง Kelly & Tinney (2017) เคยชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่า แม้แต่ละโรงเรียนจะมีบริบทที่แตกต่างกัน แต่ทุกขนาดต่างให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม Morgan & Lewis (2021) เคยอธิบายว่านี่คือหัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์กรการศึกษา

คำแนะนำ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การเป็นโรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี

จากผลการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรีตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า แม้จะไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ขนาดสถานศึกษาไม่มีผลต่อการเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) พบว่าองค์ประกอบต่างๆ ของโรงเรียนมีระดับการดำเนินงานที่แตกต่างกัน โดยด้านปรัชญาของโรงเรียนมีคะแนนสูงสุด รองลงมาคือด้านวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ส่วนด้านระบบกิจกรรมของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ดังนั้น ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาระบบกิจกรรมของโรงเรียนมีสามประเด็นหลัก ประเด็นแรกคือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งประกอบด้วยการวางแผนพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนมาร่วมจัดกิจกรรม และการสื่อสารความก้าวหน้าของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ประเด็นที่สองคือการพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง โดยมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ การใช้เทคนิคการตั้งคำถามที่กระตุ้นความคิด และการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ประเด็นสุดท้ายคือการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ซึ่งครอบคลุมการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู และการวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน การดำเนินการตามข้อเสนอแนะเหล่านี้จะช่วยพัฒนาระบบกิจกรรมของโรงเรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. โรงเรียนที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรีตามขนาดของสถานศึกษา

ประเด็นที่ควรพัฒนาสำหรับโรงเรียนแต่ละขนาด โดยโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ โดยเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์จากทุกภาคส่วน และจัดระบบการสื่อสารวิสัยทัศน์ให้ทั่วถึงทั้งองค์กร นอกจากนี้ยังควรพัฒนาด้านระบบกิจกรรม โดยการจัดโครงสร้างการทำงานเป็นทีมย่อยเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ ควรเน้นการพัฒนาด้านปรัชญา โดยส่งเสริมการสร้างความเข้าใจและตระหนักในปรัชญา SLC ผ่านการอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมถึงพัฒนาด้านระบบกิจกรรมด้วยการเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครูและชุมชน ส่วนโรงเรียนขนาดกลางควรมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก เพื่อเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการใช้ทรัพยากรร่วมกัน พร้อมทั้งพัฒนาระบบการนิเทศภายในให้เข้มแข็งเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู

3. ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรีอ่างทอง ควรมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนา SLC โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนต่างขนาด สนับสนุนทรัพยากรและองค์ความรู้ในการพัฒนา SLC อย่างเหมาะสมตามบริบทของแต่ละโรงเรียน สร้างระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) โดยให้โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดีช่วยแนะนำโรงเรียนอื่น รวมถึงจัดทำคู่มือและแนวทางการพัฒนา SLC ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละขนาดโรงเรียน การดำเนินการตามข้อเสนอแนะเหล่านี้จะช่วยยกระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนทุกขนาดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาค้นคว้าต่อไปควรมุ่งเน้นการวิจัย โดยเริ่มจากการศึกษาเชิงลึกในบริบทเฉพาะของโรงเรียน ซึ่งจะใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างละเอียด โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการดำเนินงานโดดเด่น นักวิจัยจะใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการศึกษาเฉพาะกรณี เพื่อค้นหาลักษณะความสำเร็จและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วิจิโน. (2563). *การพัฒนาวิชาชีพครูในยุคดิจิทัล*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิราเจต วิเศษดอนหวาย. (2565). การศึกษายุคหลังโควิดจะใช้โลกทั้งใบเป็นห้องเรียน ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed Learning). EDUCA. Retrieved from: <https://www.educathai.com/knowledge/articles/535>
- ทรงวุฒิ วิเปลี่ยน, ศิริพงษ์ เสาภายน, & จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์. (2566). แนวทางการบริหารโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC). *วารสารวิจัยวิชาการ*, 6(6), 301-316.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2563). การพัฒนาวิชาชีพครูสู่ชุมชนการเรียนรู้. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (2565). การถอดบทเรียนความสำเร็จของโรงเรียนต้นแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้. *วารสารวิจัยการศึกษาไทย*, 15(2), 45-60.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง.

- สุธีระ ประเสริฐสุรพร. (2564). การพัฒนาโรงเรียนสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้. *EDUCA Review*, 5(1), 25-40.
- สุมาลี กาญจนชาติ. (2564). การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล ธรรมร่มดี, ศนิย์ จันอินทร์ และคงฤช ไตรยวงศ์. (2553). *อาศรมศิลป์วิจัย: การวิจัยและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้แนวจิตตปัญญา*. โครงการเอกสารวิชาการการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ลำดับที่ 8. นครปฐม: เอมี เอ็นเตอร์ไพรส์จำกัด
- องอาจ นัยพัฒน์. (2563). *นวัตกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาองค์กร*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Brown, A., & Lee, B. (2023). Professional development in the digital era: A study of teacher adaptation. *Journal of Educational Research*, 45(2), 123-145.
- Darling, H., & Solar, M. (2020). Democratic practices in educational organizations. *Educational Administration Quarterly*, 38(4), 456-478.
- Educathai. (2565). *SLC เปลี่ยนโฉมครูสู่พัฒนาเด็ก ปรับโรงเรียนสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้*. Retrieved from: <https://www.educathai.com/knowledge/articles/563>
- Hord, S., & Hager, D. (2018). Professional learning communities: Creating systemic change. *Educational Leadership*, 45(3), 76-89.
- Kelly, P., & Tinney, M. (2017). Organizational learning and professional development. *International Journal of Educational Management*, 31(5), 567-582.
- Kim, J., & Park, S. (2024). The impact of School as Learning Community on teacher professional development in South Korean secondary schools. *Asia Pacific Journal of Education*, 44(1), 78-92.
- Lee, M., & Wong, P. (2022). School as Learning Community: A case study of Singapore secondary schools. *Singapore Journal of Education*, 42(3), 245-260.
- Morgan, G., & Lewis, K. (2021). Barriers to professional learning communities in large educational organizations. *Educational Change Quarterly*, 44(1), 89-105.
- Saito, E., Suwanmonkha, S., Anunthavorasakul, A., & Saejea, V. (2024). What is School as Learning Community: Definition, Expectation, and Implications. *Journal of National Educational Testing and Assessment*, 5(2), 50-71. retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JOURNALNIETS/article/view/272151>
- Sato, M. (2562). *การปฏิรูปโรงเรียน: แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้กับการนำมาปฏิบัติจริง* (กุลกัลยา ภูสิงห์, ผู้แปล). สำนักพิมพ์ บริษัท ปีโก (ไทยแลนด์) จำกัด มหาชน. (ต้นฉบับพิมพ์ปี 2559)
- Sato, M., & Sato, K. (2021). Learning community dynamics in modern education. *Educational Innovation Quarterly*, 32(3), 45-67.
- Schleicher, A. (2020). *The Impact of Covid-19 on Education: Insights from Education at a Glance 2020*. <https://www.oecd.org/education/the-impact-of-covid-19-on-education-insights-education-at-a-glance-2020.pdf>

Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The art and practice of the learning organization*.

Currency Doubleday.

Thompson, J. (2021). Organizational theory and school management. *Educational*

Administration Review, 28(1), 56-78.

Wagner, T. (2008). *The global achievement gap: Why even our best schools don't teach the new survival skills our children need and what we can do about it*. Basic Books.

